REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare *nr. 30.*
Scrisori nefrancate nu se primesc.— *Manuscripte* nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik.
În Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o seria garmond pe o colónă 10 bani pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Tèrgul Inului Nr. 30. etajiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 luni 12 c., pe trei luni 6 corone. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 192. | Brașov, Luni-Marți 3 (16) Septemvrie. | 1902.

Obstrucțiune, ori nu?

Aprópe de două luni încóce se discută în pressa austriacă și mai ales în cea boemă fără întrerupere cestiunea viitórei atitudini a Cehilor în „Reichsrath“, pe când vor fi presentate proiectele relative la pactul economic cu Ungaria.

Face-vor Cehii obstrucțiune ori nu și ce au se câștige ori sě pérdă ei în casul acesta? Despre acésta se discută și în momentele de față.

Diarele cehice, firesce, pun întrebarea alt-fel. „Putem noi“, dic ele, „sě cedăm și sě facem pe voia guvernului, înainte ca acesta sě ne fi asigurat postulatul nostru capital al limbei interne oficiale cehice și înainte de a ne fi dat ast-fel satisfacțiune pentru nedreptatea și ofensa, ce ni-s'a făcut, cassându-se ordonanțele de limbă?

Rěspunsul, ce și-l dau Cehii, cu fórte puțină esceptiune, este negativ. Ba diarele conducětóre ale Cehilor tineri dimpreună cu șeful partidului amenință chiar pe față cu obstrucțiunea, la cas că Cehii nu vor fi mai înainte împăcați, fără considerare decă acésta le place ori nu Germanilor.

Adevěrul este, că Cehii sunt în stare a face obstrucțiune și a împedeca printr'ênsa desbaterea și resolvarea parlamentară a proiectelor pactului. Și fiind-că se vorbesce așa de mult de eventualitatea acésta în taberele tuturor partidelor, e învederată deosebita importanță, ce-o are pentru desvoltarea lucrurilor în monarchia dualistă viitórea atitudine a Cehilor în parlament.

Diarele germane sunt neliniștite vědênd încăpățînarea, cu care Cehii persistă în pretențiunea lor și le imputá acestora, că se pórtă cu intențiunea de a face obstrucțiune, că, împiedecând cu modul acesta desbaterea și resolvarea pactului în parlament, vor da pe mâna Ungariei cele mai vitale interese economice ale Austriei.

E drept că o eventuală obstrucțiune ar aduce érăși la valóre în Austria §-ul 14, cel absolutist, și, că în casul acesta guvernul din Viena ar fi silit sě cedeze tuturor postulatelor Ungariei în afacerea pactului. Acésta o věd și Cehii, ba unii dintre ei, ca deputații Zacek și Prașek, au declarat în public, că în cestiunea pactului pun mai presus interesele economice. Dér majoritatea covêrșitóre a poporului cehic se vede a fi de altă părere și dice: Acum ori nici-odată trebue sě ni-se dea dreptul de limbă, ce-l pretindem; nu putem ceda mai înainte, întêmplese ori ce se va întêmpla!

Dr. Pacak, conducětorul Cehilor tineri, se apěră în fóia sa în contra imputării, că Cehii ar strica situațiunea, dicênd: Cum am puté strica situația prin aceea, că pretindem dreptul nostru? Sě ni-se restitue acest drept și atunci îndată se va îmbunătăți situația și afacerile importante ale imperiului se vor puté desbate fără piedecă în parlament“.

Unii sunt de părere, că Cehii nu vor merge pănă la estrem, ci prin presiunea lor de astădi asupra guvernului ei artinde mai mult sě stórcă dela el un șir de concesiuni nouě, pe teren administrativ, cultural și economic.

Limbagiul energic al foilor cehice însě, cari tóte cer unanim, ca postulatul național al limbei interne oficiale sě fie satisfăcut, — indicà, că amenințarea cu obstrucțiunea este seriósă.

Care din aceste două presupuneri e cea adevěrată se va vedé în curênd.

Negocierile asupra pactului ce-i drept încă nu s'au terminat. Se tot amână așa disa finalisare a lor, dér în cele din urmă totuși se vor încheia décă nu se va întêmpla ceva estraordinar, după cum a cobit o foie oficiosă din Ungaria. și cum pe atunci, adecă pe la mijlocul lunei lui Octomvrie a. c., s'aștéptă sě fiă conchemat și parlamentul anstriac.

In cercurile militare din România a făcut, cum scim, o penibilă impresiune, că la serbările de la Șipca pentru aniversarea de 25 ani a rěsboiului independenței, Bulgarii n'au învitat și armata română. Un rěspuns demn au primit Bulgarii prin graiul generalului *Arion*, comandantul corpului II de armată, care în vorbirea sa ținută înaintea frontului trupelor cu ocasiunea aniversării de Vineri, a dis:

„Se împlinesce astădi un pătrar de secol, de când armata română a pus piciorul pe reduta Grivița și a făcut astfel prima spărtură în puternica fortărétă a Plevnei, centrul resistenței rěsboiului de la 1877.

„Monumentul ridicat peste osěmintele bravilor căduți, cari au udat cu sângele lor aceste fortificațiuni, va fi pentru vecinii noștri Bulgari o vecînică dovadă, *că acestor eroi au ei sě mulțuméscă în parte independența*, a cărei aniversare vor sě o celebreze în curênd la Șipca“.

Un rěspuns acesta cum nu se putea mai nimerit în momentele de față.

Circulara consistoriului din Blașiŭ

relativă la ordinațiunea ministrului Wlassics.

„Unirea“ din Blașiŭ publică în numěrul sěu ultim circulara, ce a dat'o *consistoriul archidiecesan din Blașiŭ* și prin care esplică ordinațiunea dela 5 Iunie 1902 a ministrului Wlassics privitóre la propunerea limbei maghiare în scólele elementare cu limba de propunere nemaghiară.

Este interesantă circulara autorității superióre bisericesci școlare din Blașiŭ, fiind-că combate părerea lățită de foile maghiare, că ministru ar fi cerut în ordinațiunea sa, ca jumětate din tóte órele de peste sěptěmână sě se folosésca pentru propunerea și învěțarea limbei maghiare în scólele nóstre elementare.

Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra acestei circulări, care este de următorul cuprins:

Inaltul ministeriu de culte și instrucțiunea publică cu datul de 5 Iunie 1902 Nr. 30.332, a adresat tuturor inspectorilor scolastici regesci o ordinațiune relativă la propunerea limbei maghiare în școlele elementare cu limbă de propunere nemaghiară, care ordinațiune cu acelaşi dat și numěr a fost împărtășită și autorităților bisericesci mai înalte, spre luare de cunoscință.

Citata ordinațiune ministerială, pe cum s'a putut vedé din cele ce s'au publicat prin diare, a fost interpretată greșit și în contra legii și ordinațiunilor anterióre, dându-i-se fără nici un temeiŭ înțelesul, ca și când printr'însa s'ar impune obligamentul, ca jumětate din tóte órele prescrise pentru propunerea tuturor obiectelor de învěțământ, ar trebui sě se folosésca la propunerea și învěțarea limbei maghiare.

Așa ceva n'a prescris și n'a putut prescrie înaltul ministeriu, care în esență cere numai atâta, ca la propunerea limbei maghiare sě se țină acel numěr de óre, care este prescris în planul de învěțământ publicat de înaltul ministeriu cu datul 25 Iunie 1879 Nr. 17.284 pentru tóte școlele comunale cu limba de propunere nemaghiară.

Acésta a cerut'o înaltul ministeriu pe basa alineei ultime din paragraful 4 al articulului de lege XVII. ex 1879, în care se dice: „Propunerea obligată a limbei maghiare în tóte școlele poporale comunale o reguléză ministrul de culte și instrucțiune publică prin ordinațiune specială. Acéstă ordinațiune, în ceea-ce privesce numěrul órelor, trebue sě o aibă în vedere, la stabilirea planului lor de învěțământ și autoritățile confesionale, pe cum și alte autorități școlare“.

In planul de învěțământ ministerial din 1879 se prescrie, ca limba maternă (la noi cea română) împreună cu limba maghiară, în școla poporală cu un singur învěțător, sě se propună în 17 óre la sěptěmână în tóte șese clasele sěu despărțěmintele la olaltă, pe când suma tuturor órelor de propunere la tóte obiectele de învěțământ face 35 pe sěptěmână în tóte clasele la olaltă. Décă din acestea 17 óre jumětate, pe cum cere acum înaltul ministeriu, s'ar folosi esclusiv pentru învěțarea limbei maghiare, s'ar veni pe sěptěmână în tóte 6 clasele $8^1/_2$ óre de limba maghiară, adecă în calcul mediu circa o óră și jumětate de limbă maghiară pe una din cele 6 clase la sěptěmână.

La școla cu 2 învěțători, după planul ministerial din 1879, sunt prescrise pe sěptěmână pentru tóte obiectele de învěțământ 59 óre. Din acestea 28 óre sunt menite pentru limba maternă (româna), împreună cu limba maghiară. Jumětate din aceste 28 óre ne dă 14 óre de limba maghiară în tóte 6 clasele pe sěptěmână, și astfel în calcul mediu s'ar veni pe fie-care clasă câte 2 óre 40 minute de limba maghiară pe sěptěmână.

La școla cu 3 învěțători, după același plan ministerial, sunt prescrise 80 óre la sěptěmână pentru obiectele de învěțământ. Din aceste se vin pe limba română împreună cu cea maghiară 36 óre la sěptěmână, sěu pe jumětate 18 óre de limba maghiară în tóte 5 clasele, la cari funcționéză trei învěțători.

Ast-fel stând lucrul, este evident, că noi nici din incidentul ordinațiunilor înaltului minister de culte și instrucțiunea publică din 5 Iunie 1902 Nr. 30.332 n'avem sě facem nici o disposițiune nouă, de órece planul de învěțământ prescris de acest Consistoriu consună întru tóte cu planul ministerial din 25 Iuniu 1879 Nr. 17.284.

După-ce publică circulara de mai sus „Unirea“ dice, că cuprinsul ei deslușesce deplin cestiunea, arătând, că în esență nu se face nici o schimbare în propunerea limbei maghiare. Apoi continuă așa:

„Este adevěrat, că ministrul își însoțesce ordonanța cu mari enunciațiuni *patriotice*. Interpretéză legea greșit, dicênd că deja în școla poporală trebue sě învețe fie-care prunc a vorbi fluent și a scrie corect limba maghiară. La astfel de enunciațiuni tresar de bucurie inimile celor exaltați de șovinism nebun și ei se pun a striga pe întrecute *osana* la adresa „marelui ministru patriot“, care în scurt timp va maghiarisa popórele nemaghiare. Ei nu věd, că laudă o imposibilitate, ca sě nu dicem absurditate“....

Sórtea Macedoniei. Diarelor vienese li-se telegraféză din Bucuresci, că Anglia ar fi propus puterilor, ca Macedonia sě fie pusă *provisor* sub controlul *României*, care e cel mai consolidat stat în Balcani și póte sě ofere garanția, că va face ordine în Macedonia. Propunerea Angliei s'o fi primit pănă acum Germania și Austro-Ungaria, și sě fi fost întêmpinată cu simpatie de diplomația francesă.

Episcop șovinist maghiarisator.

Episcopul romano-catolic Sigismund *Bubics* din Cașovia e gelos de laurii, ce și-i câștigă Wlassics și cei-lalți miniștri ungurescí prin maghiarisare. Nu de mult preotul *Kollar* l'a acusat în fóia „*Katolicke Noviny*“, că asupresce pe Slovaci, că nu cresce pentru ei clerici, cari sě scie slovăcesce, că maghiariséză bisericile și școlele din diecesa sa (comitatele Abauj-Torna, Zemplin și Saroș) ș. a.

Față cu aceste învinuiri întemeiate, episcopul *Bubics* a aflat de bine sě-și ridice glasul sěu „archieeresc“, dér nu pentru a-se apěra, ci pentru a da o nouă dovadă, că într'adevěr el încă s'a înrolat în garda maghiarisatorilor. A dat adecă o pastorală către preoții din diecesa sa, în care militéză formal *pentru maghiarisare.*

Étă — după foile maghiare — cum scie sě vorbéscă fanaticul maghiarisator către subordonații sěi:

...„Agitațiunea naționalistă a devenit la noi o adevěrată sinecură... Par'că am vedé reînviind preoții lui Baal. Chiar și aceia, cari la recomandarea guvernului au fost ridicați la demnități înalte... caută sě altuéscă în inimile cetățenilor nemaghiari antipatia față de Maghiari, făcênd ast-fel, ca prăpastia, ce ne desparte, sě fie și mai mare. Ba au fost casuri, când plini de ură au atacat legătura istorică de opt sute de ani, ce esistă între noi, și ca s'o demonstreze acésta și mai viu, sistematic se țin departe de dietă... care nu esistă pentru ei; au fost casuri când au căutat în strěinătate aliați bisericesci și lumeni contra integrității corónei Sfânt. Ștefan“...

Episcopul condamnă apoi agitațiunea contra legii de maghiarisare a localităților și se încércă a arăta, cât de mare este „libertatea de care se bucură naționalitățile“.

„Considerând — continuă Bubics — că décă răbdarea seculară a națiunei ma-

ghiare ar urma și în viitor, ea ar duce la ruinarea țěrii nóstre: *avem datoria, ca într'adevěr sě facem aceea, cu ce ne acusă.* Nu numai statul, ci și *preoțimea, școla și societatea* sě vină odată la conscienţa, că décă vrem sě vedem Ungaria tare, independentă, cultă și avută, sě facem tot, ce conduce la acest scop. La scopul acesta ne conduce și *unitatea* în cugete și simțirĭ a poporului nostru; un mijloc al creărei acestei unitățĭ, este *unitatea limbei,* dér nu așa, ca cei de limbă nemaghiară sě renunțe la limba maternă, ci pe lângă limba lor *sě învețe și limba țerii...* Și findcă din *maghiarisarea* acésta profită nu numai singuraticii, ci și totalitatea, adecă și țéra, de aceea **maghiarisarea populației nemaghiare din Ungaria este o datorie a tuturor acelora, carĭ pot face ceva pe acest teren și carĭ sunt îndreptățițĭ a face:** *preoțimea în școlă și în biserică, statul în școlă, oficii, în administrație și pe orĭ-care teren al funcțiunilor de stat, societatea în tóte cercurile vieții sociale și artistice.* Și datorința acésta, mai ales décă privim preoțimea — despre care vorbesc aicĭ — nu este numai patriotică, ci în óre-care privință *și o datorie religiosă,* fiind-că nu le putem separa una de alta, căcĭ preotul nu este numai servitorul bisericei sale, ci și cetățénul, ba chiar factorul de drept public al patriei,— ér după vechia nóstră constituție, el e și nobil"...

...„Óre aceia, carĭ cu tóte puterile atacă unitatea statului maghiar și, în consecență, atacă și dinastia, ba caută spre acest scop aliațĭ și în strěinătate, pot sě se numéscă pe sine patriotĭ? Étă de ce am dis, că atât preoțimea, cât și statul și societatea *trebue sě servéscă causa maghiarisării"*...

...„A sosit timpul sě ne deșteptăm din somn. *Tempus est jam nos de somno surgere.* A sunat ultima óră, pentru-ca în primul rênd ținênd séma de obligamentele nóstre bisericescĭ și preoțescĭ, fie-care sě influințeze în sfera sa de activitate, ca *țéra acésta sě fie una în simțire, gândire și limbă.* Nu înțeleg unitatea acésta așa, ca concetățenilor nemaghiarĭ sě li-se răpéscă limba maternă și sě-șĭ uite obiceiurile lor străvechĭ, ci o înțeleg așa, ca pe lângă acestea *sě-șĭ însușéscă limba țerii,* care nu numai, că li-e folositóre, ci au o sfântă datorie de a și-o însuși, — fiind-că în Ungaria numai o singură putere suverană póte sě esiste, și asta e statul național maghiar, care *nicĭ că se póte închipui fără de cunóscerea generală a limbei maghiare"*...

*

Nu mai trebue sě spunem, că pressa maghiară glorifică pe episcopul Bubics și-l pune ca pildă de urmat tuturor capilor bisericescĭ, fără deosebire de confesiune, din Ungaria. „Bud. Hirlap" îșĭ smulge pěrul de părere de rěu, că de ce „guvernele ungurescĭ n'au înțeles acésta înainte cu trei-decĭ de anĭ și nu ș'au acomodat politica" — după principiile lui Bubics. „N'ar fi procedat atuncĭ după devise, ci căutând conlucrarea bisericelor, ar fi dobêndit resultate mult mai marĭ pe calea maghiarisării pentru unitatea națională".

Atât de-ocamdată!

Expulsarea redactorului Cramer.

Am semnalat deja, că oficiul polițienesc din Timișóra a espulsat de pe teritoriul acelui oraș pe Alvin *Cramer,* redactorul diarului german timișorean „Deutsches Tagblatt für Ungarn".

Měsura acésta brutală a produs estraordinară satisfacție în cercurile șoviniste maghiare și foile ungurescĭ aprobă și laudă unanim procederea căpitanului polițienesc din Timișóra.

In motivarea decisului de espulsare se dice, că Cramer a agitat pe Germanĭ în contra Maghiarilor, și că activitatea lui e periculósă pentru liniștea orașului. El a fost osêndit și judecătoresce la trei lunĭ închisóre de stat și 1000 coróne amendă, ér Curia i-a respins recursul și a aprobat sentința adusă de tribunalul de pressă. Měsura acésta—se dice în motivarea decisului — a fost necesară cu atât mai vîrtos, că Cramer agită contra Maghiarilor în calitatea sa de cetățén ungar. Espulsarea lui nu e împiedecată din punct de vedere al ubicațiunei, fiind-că el numai din Decemvrie 1900 petrece în Timișóra, nu s'a anunțat la poliție și astfel șĭ-a susținut ubicațiunea sa vechie în orașul Bistriță. Interesul statului și liniștea populației timișorene pretind, ca agitațiunilor lui sě li-se facă imediat sfîrșit, ér acésta nu se póte face decât numai prin îndepărtarea lui din oraș, în restimp de 48 óre.—

Acesta este, în esență, decisul căpitanului orășenesc din Timișóra contra căruia Cramer a înaintat recurs.

Intr'aceea procuratura din Timișóra a ținut sě dea și din parte-i o lovitură bietului *Cramer.* La ordinul procurorului *Goth* Ferencz, redactorul Alvin *Cramer a fost deținut* Vinerĭ la 4 óre d. a., ivindu-se „bănuială", că el „ar voi sě fugă în strěinătate", ca sě scape de închisórea de trei lunĭ la care a fost condamnat.

Espulsării și deținerii lui Cramer i-a premers un apel dat din partea mai multor „cetățenĭ distinșĭ" din Timișóra, în care se citéză cuvintele contelui Apponyi rostite în Věrșeț dicênd, că *„în contra otrăvitorilor e la loc lupta până la cuțit".* „A sosit timpul — dice apelul — ca sě luăm lupta până la cuțit pentru apěrarea nóstră... Trebue sě declarăm, că nu vom mai întra în cafenelele, unde se abonéză „Deutsches Tagblt. für Ungarn" și nu vom mai cumpěra de la comercianții, carĭ publică anunțurĭ în acéstă fóie... Acum când dogmele rětăcite pangermane îșĭ caută teren sigur, trebue sě pășim contra lor cu tótă puterea și energia. Căcĭ vai va fi de noi și de patria nóstră, décă otrava a ajuns în pămênt sigur! Trebue călcat șérpele înainte de ce colții lui veninoșĭ ar fi întrat în carne!..."

Étă până unde a degenerat cultul șovinismului și ce fel de róde produce el astădĭ. Diaristica maghiară saltă și se veselesce, că prima měsură pentru înfrângerea „agitatorilor" din sînul naționalităților s'a luat deja. „Rěmâne, ca după esemplul poliției din Timișóra sě procédă și celelalte orașe, — décă va fi necesar", — esclamă una din foile archișoviniste din Budapesta.

Actul de acusațiune

în procesul contra d-lui T. V. Păcățian pentru „Cartea de Aur".

Am primit erĭ textul actului de acusare dat de procurorul din Clușiŭ în afacerea urmăririi d-lui *Teodor V. Păcățian* pentru delict de pressă, ce l'ar fi comis publicând „istoria luptelor politice naționale ale Românilor de sub coróna ungară."

Curios și unic în felul sěu este acéstă compilație de pretinse acusațiunĭ. Fapte istorice, a căror resfrângere nu póte sě fie admisă, decât numai pe basa scrutării istorice, sunt scóse *ad libitum* din context și înșirate ca capete de acusațiune. Nisce observărĭ obiective făcute de autor pentru timpurile trecute și în legătură cu evenimente trecute, se folosesc asemenea ca puncte de acusațiune.

Dér sě judece însușĭ cetitorul, pe ce se întemeiéză acusările procurorului, urmărind cu atențiune espunerile sale, pe carĭ le lăsăm sě urmeze în tótă întregimea:

8399 k. n.
1902.

Avênd în vedere decisul din 23 luna c. numěrul 8529 al senatului de acusă de la tribunalul reg. din Clușiŭ, în care se decretéză încheiată cercetarea în contra lui Teodor V. Păcățian pentru agitație, subștern următórea

acusă:

Ridic acusă în contra lui Teodor V. Păcățian pentru delict de agitație, prevědut în codul penal, paragraful 172 punct 1 și 2, și pentru delict de ațîțare, prevědut în paragraful 173, sěvêrșite ambele în modul precisat în paragraful 171, fiind-că sub numele sěu, ca autor, a apărut în Sibiiu în anul acesta opul *„Cartea de Aur, séu luptele politice-naționale ale Românilor de sub coróna ungară",* tomul I, în care se cuprind și următórele afirmărĭ și espresiunĭ:

1. In capitolul **„Introducere"**, pe pag. 5, vorbind autorul despre resistența dintru început a Românilor în patria acésta, scrie:

...„din partea Maghiarilor, Sașilor și Sěcuilor s'a legat faimósa *„uniune a celor trei națiunĭ",* în scopul de a nimici pe Românĭ și de a-le răpi drepturile avute... Nu ne-au putut nimici.... Drepturile însě răpite ne-au fost, rênd pe rênd".

2. In capitolul **„Biserica română sub principii calvinĭ"**, pagina 9, se spune:

...„Principele Rákoczy I., pe atuncĭ domnitor al Ardealului, cu drept aprópe dictatoric în biserica română, *vedênd energia șefului bisericei române, a căutat se-l delăture iute din post,* ceea-ce i-a și succes, cu observarea tuturor formelor, pentru-că unii slabĭ de înger din sînul bisericei române i-au dat mână de ajutor, și satisfăcênd dorinței esprimate din partea acestui contrar al bisericei lor, *au depus din scaun pe propriul lor Metropolit.*

Acest act rușinător s'a întêmplat la 1643, când din ordinul principelui Rákoczy I. s'a întrunit în Alba-Iulia un sinod general bisericesc, în scopul ca sě judece pe Metropolitul Ilie Joreste. *Sinodul l'a aflat vinovat și l'a depus din metropolie, l'a lipsit chiar și de popie, și pentru a-l puté da pradă cu desěvêrșire dorului de rěsbunare, l'a predat pedepsirei judecătoriei civile".*

In același capitol, pe pagina 19 și 20, se scrie:

...„Sinodul, *amenințat de Calvinĭ și terorisat fără marginĭ,* a declarat vinovat pe Metropolitul Sava, l'a destituit din demnitatea avută, și l'a dat pe mâna principelui Apafi, care l'a aruncat în castelul sěu din Blașiŭ, unde a fost tratat în modul cel mai neuman, suferind bătăi și batjocurĭ din partea ómenilor lui Apafi.

Incercarea făcută din partea domnitorului țěrii românescĭ, Șerban Cantacuzino, de-a scăpa pe metropolitul Sava din mânile tiranului principe Apafi, a rěmas fără succes, și *Metropolitul-martir a trebuit sě sufere mai departe chinurĭ și torturĭ, pentru-că din Blașiŭ a fost dus la Vinț,* unde a fost desbrăcat de hainele archierescĭ, în semn de despopire, și a fost aruncat din nou în temniță, din care *se scotea în tóte Vinerile pentru a fi bătut cu ciomege,* până-ce în cele din urmă a murit mórte de martir al bisericei sale, al credinței românescĭ"....

...„*Principele Apafi s'a înfuriat și a ordonat, ca Metropolitul se fie bătut cu toiege.*

După Sava Brancovicĭ au urmat în scaunul metropolitan din Alba-Iulia, pe rênd și în scurte intervalurĭ: Iosif, mort la 1682. Ioasaf, decedat la 1684, Sava III., mort la 1687, Varlaam, mort la 1693, urmându-i acestuia în scaun Teofil, ales la 18 Septemvrie 1693. Schimbarea a fost decĭ atât de repentină în anii aceștia, încât *póte da ansă la bănuiala, că mulțĭ dintre metropoliții românĭ nu vor fi murit de mórte naturală.*

Intre acestea a murit și tiranul principe din Ardeal Apafi"...

In capitolul despre **„Activitatea dietei maghiare"**, citându-se cei XXXI articolĭ de lege sancționațĭ, li-se face următórea apreciare:

...„Nimenĭ nu va puté descoperi în ele nicĭ umbra principiului egalității și frăției tății, nicĭ chiar principiul perfectei libertățĭ, ci *din tóte reiese asigurarea supremației rassei maghiare asupra celorlalte popóre conlocuitóre în patria comună.*

Nicĭ nu se puté aștepta alt-ceva dela o *dietă compusă esclusiv din representanții poporului maghiar.*

Drepturĭ naționale s'au dat numai Maghiarilor, pentru-că tóte aceste legĭ au fost aduse *fără concursul popórelor nemaghiare din Ungaria".*

5. In capitolul **„Mișcarea Slovacilor"** autorul reproduce pe paginile 222 și 223 din broșura „Der Slovak", scrisă de M. M. Hódzsa și apărută în Praga la 1848, rolul lui Samuil Hrobon, avut în congregația din 25 Martie 1848 a comitatului Liptau, scriind pe pagina 224 astfel:

„Poporul începù sě tremure și sě strige; sě ridice pumnii și sě amenințe pe servitorii maghiarismului, de origine slovăcéscă, vrednicĭ de compătimire. — „Afară cu blăstěmațiĭ de Maghiarĭ; nu ne trebue aicĭ Maghiarĭ!"

După acestea autorul adauge de la sine următórele:

...„Influența cea mare ce o avé Hodzsa asupra poporului slovac, a făcut, ca spiritele sě se liniștéscă, și congregația comitatului Liptau a putut fi închisă fără de alt-cum înevitabila věrsare de sânge. Pentru-că poporul îșĭ făcuse deja planul, sě deschidă tóte ferestrile de la sala comitatului și pe toțĭ Maghiarii sě-i arunce afară pe feréstră. Ministru-president Batyányi a dat un dorgatoriu strașnic fiscului regesc din Liptau, pentru-că a tolerat astfel de mișcărĭ, „mai bine dis escese" panslaviste, și l'a îndrumat, ca pe viitor sě le suprime și sě le împedece. Kossuth érășĭ (de altcum Slovac și el de origine), șĭ-a věrsat něcasul asupra conaționalilor sěi din Liptau într'o vorbire rostită în dietă, în care spunea, că pe toțĭ cei-ce vor cuteza sě mai pășéscă în public cu astfel de petițiunĭ, îi va trimite la — temniță. Singurul recept pentru liniștirea spiritelor agitate, cunoscut din partea Ungurilor!"....

6. In același capitol, pe pagina 229, comunicându-se petiția Slovacilor din Liptau, compusă în 10 Maiu 1848 și stătătóre din 14 puncte, se spune:

...„Dér puterea de stat i-a luat de nou la góna pe Slovacĭ. Unii dintre fruntașĭ au fost espulsațĭ, alții întemnițațĭ, și anume, pentru punctul 11 din petiție, în care diceau Maghiarii, că se cuprind idei comuniste. Celor acusațĭ li-s'a denegat chiar și apěrarea și au fost condamnațĭ ca pe cale statarială, ér petiția, care circula printre Slovacĭ, ca sě o provadă cu subscrierea lor, a fost confiscată și ruptă în bucățĭ, și mișcarea Slovacilor a fost sufocată prin amenințărĭ cu temniță grea și cu tragerea în furcĭ".

(Va urma.)

SCIRILE DILEI.

2 (15) Septemvrie.

Felicitările Capitalei române. Cu ocasiunea aniversărei luărei Griviței, d-l I. G. Bibescu, locțiitor al d-lui primar al Capitalei, a adresat, în numele consiliului comunal și al cetățenilor Capitalei, următórele telegrame:

M. S. Regelui României

Ragaz.

In diua reînvierii, la Grivița, a vitejiei și gloriei străbune, consiliul comunal și Cetățenii Capitalei se simt datorĭ a supune Majestății Vóstre omagiile lor de credință și nestrămutat devotament, precum și urărĭ de anĭ îndelungațĭ, pentru sěvîrșirea operei, ce cu atâta fericire ațĭ început.

Sě trăiască M. S. Regina și Familia Regală.

M. S. Reginei României

Neuwied.

Pe când M. S. Regele, pe câmpul de rěsbel, adaogea nouě paginĭ strălucite în istoria națională, Majestatea Vóstră, cu admirabilul devotament al unei nemărginite iubirĭ a României, alinațĭ durerile rănițilorn, věrsațĭ speranțe în inimĭ și dațĭ femeilor române esemple mărețe de sacrificiu personal.

Amintind acele vremĭ de grijĭ, de sacrificii, de glorie și de speranțe, consiliul comunal și cetățenii Capitalei supun respectuos iubitei Regine omagiile lor de recunoscință și urărĭ de anĭ îndelungațĭ.

„Corda Fratres". O telegramă din Roma anunță, că asociația studenților *„Corda Fratres"* a hotărît, ca congresul societății internaționale studențescĭ, care trebuia sě se țină anul acesta la Budapesta și pe care guvernul unguresc l'a interdis, sě se țină la Veneția la sfîrșitul lunei Septemvrie.

Deschiderea nouei sesiunĭ dietale se va face la 8 Octomvrie. Diarele ungurescĭ spun, că nicĭ un fel de sěrbărĭ nu se vor aranja din acest incident.

Sêrbî contra Croaților. Sêrbii, carî locuesc pe teritoriul metropoliei de Carloveț, au ținut ḑilele trecute un meeting în Ruma și au hotărît, ca pe ḑiua de 18 Septemvrie sĕ convóce la Carloveț un congres general, care sĕ ia posiție față cu evenimentele din Agram.

Aniversarea luptei dela Rĕsboenî. Vinerî s'a serbat a 426-a aniversare a gloriósei lupte dela Rĕsboenî la Peatra-Neamț, cu o deosebită solemnitate. La 9 óre dimin. au sosit în localitate d. ministru Haret însoțit de d-l Tocilescu. Au fost întîmpinațî de prefectul Dornescu, de deputații Negrea și Ionescu, senatorul Ioanin, de generalul Beller, de colonelii Săgărceanu și Mănescu, de delegații comunelor și învĕțătorii județului. La [óra 10 s'a oficiat un Te-Deum în mănăstirea Rĕsboenî de către protopopul Popovicî, încunjurat de 40 preoțî. După serviciul divin ;procesiunea a pornit spre monument, unde s'a celebrat panahida pentru Stefan și eroii căḑuțî la Rĕsboenî. De pe treptele monumentului acoperit cu florî și coróne, s'au pronunțat entusiaste cuvêntărî din partea d-lui ministru Haret, Tocilescu, maior Chirulescu, profesorii Ungureanu și Ursu. Musica reg. 15 de dorobanțî și corul învĕțătorilor județului au întonat imnul regal și alte imnurî naționale. Apoi a început defilarea comandantă de majorul Chirculescu în ordinea următóre: Invĕțătorii în costum național, școlele rurale mixte, un batalion din regimentul 25, o companie din regimentul Roman și reserviștii. La ameaḑî mare prând în curtea mănăstirei, cu care ocasiune s'au ridicat toasturî pentru rege armată. La órele 2 d. a. s'a dat o serbare școlară la monument, unde elevii școlelor rurale au recitat poesii eroice și au jucat jocurî naționale. Serbarea s'a terminat la 6 séra.

Procese de pressă. Lui „Bud. Hirlap" i-se anunță din Clușiŭ, că procuratura de acolo a intentat un al doilea proces de pressă „Tribunei" din Sibiiu, pentru un articol „agitatoric" publicat din incidentul congresului secuesc din Tușnad. — Vinerî s'a înmânat redactorului de la „Fóia Poporului" actul de acusație în procesul de pressă intentat pentru „Darul de Pascî". Pasagiile încriminate sunt tot *fapte istorice*, așa că tótă înscenarea acestui proces se presintă ridicolă.

La serbarea Kossuth vor merge în Budapesta deputațiunî — representând municipalitățile — din 38 comitate. Deputațiunile vor fi conduse de *viceșpanî* — ca și astfel sĕ se dea o dovadă despre caracterul *„regnicolar"* al serbării.

Un consiliu ministerial s'a ținut alaltăerî în palatul ministrului președinte din Buda. S'a vorbit despre afacerea pactului și despre budgetul anului viitor, hotărîndu-se, ca miniștrii sĕ retragă din singuraticele posiții sumele câte se pot șterge, căcî e nevoie de economii. S'a vorbit și despre cestiunea dărilor.

Limba maghiară în Bucurescî. Diarelor maghiare li-se anunță din capitala României, că după un diar de acolo, un Sas ardelean pretinde, ca în șcóla germană din Bucurescî sĕ se predea facultativ *limba maghiară*. —??

„Preot dacoromân convertit". Sub titlul acesta scrie „Magyarország", că preotul Victor *Popovicî* din Bichiș-Cîaba s'a dus la primărie și — după tóte câte i-s'au întêmplat — ar fi făcut declarația, că e „sincer fiiu al patriei maghiare"; că „sentimentele lui tot-déuna au dorit binele națiunei maghiare"; că „e departe de orî-ce aspirații daco-române și nu se identifică cu acestea"; „că în școla gr. or. din Bichiș-Cîaba nicî el, nicî învĕțătorul n'au vestit nicî-odată dogme contrare statului"; că „la aniversarea centenarului lui Kossuth va ține liturghie festivă, pe biserică și pe casa sa va arbora stindard național maghiar și-șî va ilumina locuința"; că „va înlocui inscripția română a comunei de pe sigilul oficiului parochial cu numele stabilit prin lege" și că „tóte acestea le face nu în urma demonstrațiilor, ce i-s'au făcut, ci pentru-că așa-i dictéză datorința către patria maghiară"... Pentru a da o valóre și mai mare declarației lui, Popovicî sĕ fi dat document despre acésta redacției diarului „Békésmegyei Közlöny". — Se póte așa ceva? Nouĕ nu ne vine a crede, deóre-ce numitul preot a avut până acuma o atitudine démnă națională.

Emisar bulgar arestat. Poliția orașului Tg. Jiu a descoperit ḑilele acestea pe un emisar al comitetului macedo-andrianopolitan. Emisarul rĕspunde la numele de Nicola Țvetcoff, face parte din comitetul macedonén și a venit în Tg. Jiu cu scopul de a stórce ceva banî dela d-l Ivancea Anghel, cunoscut brutar bogătaș din acest oraș. Țvetcoff a amenințat pe Ivancea cu revolverul, décă nu voesce sĕ-î dea banî și poliția fù imediat înscințată. Comisarul delegat cu cercetarea casului, somă pe Țvetcoff sĕ-l urmeze cu tot bagajul la poliție. La poliție — spune „Cronica" — i-s'a făcut o minuțiósă cercetare. S'au găsit la el 60 lei, mulțime de hârtii și scrisorî în limba bulgară, între carî o listă, care cuprindea numele tuturor Bulgarilor din județ și posiția lor materială. Fiind cercetate și hainele de pe el, în vestă s'a găsit un document c'un sigil de céră în mărimea unei piese de 5 lei. Étă pe scurt ce conținea acest document:

Macedonia Adrianschi Comitet. Insărcinéză pe Nicola Țvetcoff, pe care comitetul l'a ales membru în anul 1895, a merge l'a orî-ce macedonén orî bulgar, care sunt datorî a rĕspunde la tóte întrebările puse de Țvetcoft, a aduna banî, etc ete. Sofia, 11 Iunie 1895. Președinte *Mihailofski*, vice președ. V. *Sarafoff* Membru *Anderoff*.

Judecătorul de instrucție continuă cu multă activitate cercetările, ér Nicola Țvetcoff se află închis în arestul local.

Jidovii și serbarea Kossuth. „F. M." e supĕrat rĕu, că comunitatea israelită din Pesta n'a hotărît încă până erî în ce chip sĕ serbeze centenarul lui Kossuth. I-se pare lui „F. M." imposibil, ca Jidovii sĕ nu glorifice pe acela, „căruia jidovimea din Ungaria are sĕ-i mulțuméscă fórte mult."—Ei; vei!

Contra Jidovilor. Din *Lemberg* se anunță, că în localitatea *Cestokau* din granița ruso-galițiană, s'a produs o seriósă turburare contra Jidovilor, ale căror prăvălii au fost devastate. După informația lui „Slovo Polske" *14 Jidovî și un polițist au fost ucișî.* Miliția și gendarmeria au restabilit ordinea.

Succesul Reginei Draghina. Din *Belgrad* se anunță, că prințul *Dolgoruky* a fost primit de părechia regală sêrbéscă, ducênd scirea, că Țarul primesce bucuros în Livadia ca óspețî pe regele și regina Serbiei. — Faptul acesta arată, că regina Draghina a sciut sĕ mulcoméscă spiritele la curtea rusésсă, așa încât Țarul însușî sĕ nu se mai formaliseze de aceea, că regina, nefiind din familie princiară, n'ar puté fi primită la curtea sa.

Cassa de ajutorare cercuală a bolnavilor va ține o adunare generală estraordinară la 20 Sept. 7 óre séra în Casa sfatului. In cas când membrii nu s'ar presenta în numĕr suficient, adunarea se amână pe 27 Sept.

In Villa Kertsch etagiul al doilea, constătător din 4 odăi, bucătărie, cămară etc., dela 1 Octomvrie de închiriat.

Dela „Asociațiune".

(Teleg. „Gaz. Trans.")

Oravița, 15 Septemvrie n. dim.*) Erî, Duminecă diminéța la 9 óre, s'a început serviciul divin în biserica gr. or. la care a asistat un forte numĕros public, inteligență și popor. Cântările bisericescî le-a esecutat admirabil corul. După liturghie s'a ținut ședința primă, care a fost de tot bine cercetată. Din cuvêntul de deschidere al presidentului respiră un înalt spirit național.

Petrecerea poporală, ce s'a ținut în curtea bisericei, a decurs cu multă însuflețire, ér dansul de aseră dela otelul „Coróna" a fost animat și vesel.

*

Inteligența română din *Baia-mare și împrejurime* a salutat adunarea generală, esprimându-șî dorința, ca viitórea adunare a „Asociațiunei" sĕ se țină în Baia-mare.

*) Până la încheierea foii n'am primit încă raportul telegrafic așteptat, despre resultatul desbaterilor Adunării generale. Red.

Concert-recital Scarlatescu.

Precum am anunțat, Concert-recital ce-l va da d-l *Ioan Scarlatescu*, director musical dela capela română gr. or. din Paris și compositor aprețiat în capitala Franciei, la Viena și la Berlin, cu concursul celebrei cântărețe a Curții regale române *Charlotta Leria* și a vestitului virtuos din Paris *Georges Boscoff*, va avé loc Joia viitóre în 18 Septemvrie st. n. în noua casă de concerte.

Dăm loc mai jos programului ales și mult variat al acestui interesant concert. Suntem siguri, că publicul nostru amator de musică nu va lăsa sĕ trécă ocasiunea de a asista la acest rar concert și că va da tot concursul întreprinderei artistice a valorosului compositor român Ioan Scarlatescu.

Étă programul:

Partea primă:

1.	*Scarlatescu*,	Andante din sonata pentru clavir în D-moll,
2.	„	La rota de tors, schiță simfonică,
3.	„	Variațiunî asupra „Lorely-Lied", *predate de d-l G. Boscoff.*
4.	„	Um mitternacht (poesia de I. Rodenberg)
5.	„	Wandert, ihr Wolken (poesie de Avenarius)
6.	„	Ein Lied (p. de R. Hamerling)
7.	„	Noch ein Meerlid (p. de Carmen Sylva) *predate de d-na Ch. Leria.*
8.	„	Fugă în C-moll,
9.	„	Appassionata, schiță simfonică, *predate de d-l G. Boscoff.*
10.	„	Cântarea de dor a lui Mignon (p. de Goethe)
11.	„	Der Mummelsee (baladă de A. Schreiber), *predate de d-na Ch. Leria*

Partea a doua:

1.	*Scarlatescu*,	Lass' tief in dir mich lesen (p. de A. de Platen)
2.	„	**Doina** (poesie de Eminescu)
3.	*Gluck*,	Arie din Ifigenia, *predate de d-na Ch. Leria.*
4.	*Scarlatescu*,	Naiadă, schiță simfonică,
5.	„	Mazurka în D-dur *predate de d-na G. Boscoff.*
6.	„	Was will die einsame Thräne (p. de Heine).
7.	*Mozart*,	Arie din „Don Juan".
8.	*Scarlatescu*,	Der Todtenkranz (p. de Carmen Sylva),
9.	„	Die Wasserfee (baladă de H. Heine). *predate de d-na Ch. Leria.*
10	„	Preludiu în A-moll,
11.	„	Variațiunî asupra „O Tannenbaum", *predate de d-l G. Boscoff.*

Prețurile locurilor: Balcon Cor. 4, Fotoliu 3.50, Parchet I. Cor. 2.20. Parchet II. Cor. 1.80, Parchet III. Cor. 1.40. Rang Cor. 1.20, Galerie întrare Cor. 1.20, parterre Cor. 1, bilet de studențî 80 banî. Inceputul la 8½ séra.

Bilete se vênd la librăria H. *Zeidner*, la firmele Frații *Simay*, *Orendi* și la *Theiss & Marton*.

Din Raportul general

al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultură poporului român" pentru anul 1901.

Despărțĕmintele Asociațitnii.

(Urmare.)

Cu ocasiunea adunărilor cercuale s'a cetit disertații.

Tot cu acea ocasiune în mai multe despărțăminte („Abrud-Câmpenî", „Timișóra" și „Mociu") s'au abonat foi poporale, contribuind prin acésta la desvoltarea gustului de cetit la poporul dela țéră.

In unele despărțĕminte („Brad", „Bran" „Beiuș", „Cohalm", „Sebeș" și „Timișóra") s'au dat stipendiî la învĕțăcei de meserii séu premii la învĕțătorî harnicî, la țĕranî séu țĕrance, carî mai cultivă încă industria de casă. Despărțĕmintele „Bran" și „Orăștie" au aranjat expoziții de manufacturî țĕrănescî, împărțind cu acele ocasiunî și premii.

In două despărțĕminte (Mociu și Bistrița) s'au aranjat petrecerî, al căror venit a fost destinat pentru bibliotecile poporale, în unul jumĕtate pentru biserica, ce se va edifica în comuna unde s'a ținut adunarea cercuală.

Despărțĕmêntul „Timișóra" și-a creat din donațiunî particulare un fond cultural de K 2000.—, asigurându-șî prin acésta pentru tot-déuna un modest venit. Acest despărțĕmênt a subvenționat și câte-va școle poporale.

Din datele, ce ne stau la disposiție, se constată, că despărțĕmintele Asociațiunii au 43 agenturî comunale, cu 1 mai mult ca în anul trecut, și 71 bibliotecî poporale (cele mai multe ambulante), cu 1 mai mult ca în anul trecut.

Cu excepțiune a 3 despărțĕminte, pretutindenea s'a lucrat câte ceva, icî mai mult, colea mai puțin. Ar fi însĕ de dorit, ca fie-care despărțĕmênt sĕ țină an de an baremî o adunare cercuală împreunată cu un concert, séu o representație teatrală, apoi sĕ aranjeze o exposiție de manufacturî țĕrănescî, sĕ întemeeze o bibliotecă poporală, cu care ocasiune sĕ se țină prelegere poporului, fie despre însemnătatea cetirii, fie despre alt obiect, sĕ se dee premii pentru legumărit, pomărit etc., ba ar fi fórte bine, décă despărțĕmintele ar îmbrățișa și cestiunile economice proprii a atrage masele poporului. In felul acesta progresul semnalat de noi mai anii trecuțî va lua nou avênt.

(Va urma.)

Adunărî ale Reuniunilor învĕțătorescî.

CONVOCARE.

In sensul §-lui 23 din Statutele „Reuniunei învĕțătorilor rom. gr. cat. din ținutul Lugoșului", se convócă *adunarea generală* a Reuniunei la **Coșteiul-mare** (lângă Lugoș), pe ḑilele de **21 și 22 Septemvrie** st. n. **1902**, pe lângă următorul program:

Ședința I Duminecă, 21 Septemvrie n.

1. Liturgie cu invocarea Spiritului sfânt în biserica rom. gr. cat. din Coșteiul-mare. La liturgie vor cânta alternativ corurile „Lira" din Lugoș și cel din Coșteiul-mare.

2. Deschiderea adunării generale.

3. Constatarea membrilor presențî.

4. Raport despre activitatea comitetului central în anul expirat.

5. Alegerea comisiunilor: *a*) pentru examinarea raportului general; *b*) pentru examinarea rațiunilor pe anul 1901 și a proiectului de budget pe anul 1903; *c*) pentru raportul bibliotecarului; și *d*) pentru încassarea taxelor și înscrierea de membrii noi.

6. Lecția de model din scriptologie: *„Desvoltarea sunetului „p" din cuvintele normale corespundĕtóre"*, de *Eva Popa*, învĕțătóre în Jitin.

7. La óra 1 p. m. prând comun cu 2 cor. 40 banî până la 3 coróne cuverta.

Ședința II.

1. La órele 3 p. m., discuție critică asupra lecțiunei de sub p. 6.

2. Conferirea stipendiului de 40 cor. din fondul Reuniunei.

3. Discuție și eventuala votare a regulamentului intern al Reuniunei.

4. La órele 8½ séra „Concert" la care va coopera corul „Lira" din Lugoș.

Ședința III, Lunî, 22 Sept la 9 o. a. m.

1. Rapórtele comisiunilor exmise în ședința primă.

2. Discuție și eventuala primire și aprobare a conclusului Nr. 5 din ședința ord. a Comitetului central, ținută în 15 Maiŭ a. c. cu privire la representarea reun. nóstre prin doi delegațî.

3. Alegerea a doi delegațî pentru adunarea gen. a reuniunii surorî din Hațeg.

4. Cetirea unei disertații din stupărit, eventual o lecțiune de model.

5. Observărî critice asupra acestor operate.

6. Diverse propunerî.

7. Fixarea locului pentru proxima adunare generală.

8. Dispozițiunî pentru verificarea procesului verbal.

9. Inchiderea adunării generale.

Lugoș, la 25 August 1902.

Ioan Boroș, Canonic și preș. reun. — *Iosif Micleu*, învĕț. și notariul reun.

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureșianu.***
Redactor responsabil: ***Traian H. Pop.***

Dela „Tipografia A. Mureşianu" din Braşov, se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aici înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arĕtat, încă 25 banĭ pentru recomandaţie.)

Cărţĭ pentru comercianţĭ şi funcţionarĭ de bancă:

Introducere în contabilitate şi contabilitatea în partidă simplă, de *I. C. Panţu.* O carte bună pentru a învĕţa cu uşurinţă contabilitatea. Paginĭ I—VIII + 213. Preţul 2 cor. (+ 20 b. p.)

„Curs complet de corespondenţa comercială" de *I. C. Panţu.* Conţine modele de circulare, scrisorĭ de informaţiunĭ, recomandaţiunĭ şi acreditive; scrisorĭ în comerciul cu mărfurĭ, comisiune şi espediţiune; cestiunĭ cambiale, afacerĭ cu efecte, monede, cupóne etc. Preţul 3 cor. 20 b. (+ 20 b. p.)

Al doilea capitol din contabilitatea duplă, de *I. C. Panţu.* Acéstă broşură conţine: *afacerile de credit cambial şi afacerile de bancă.* Preţul broş. 2 coróne (+ 10 banĭ porto).

Un capitol din *Contabilitatea duplă* de *I. C. Panţu.* Tractéză principiile contabilităţiĭ duple ilustrate cu diferite esemple. Preţul 1 cor. (+ 10 b. p.)

Procent, Promil, Interese şi Teoria conturilor curente de *I. C. Panţu.* Arată calcularea intereselor pe anĭ, pe lunĭ şi pe ḑile într'un mod practic; sunt mai multe esemple esplicate amĕnunţit. Preţul 80 b. (+ 10 b. porto.)

„Bucătărésa naţională", carte de bucate a bucătăriei române, francese, germane şi ungare. Felul bucatelor sunt înşirate tóte în ordine alfabetică după numele lor. Limbagiul e uşor. Costă numai cor. 1·60 (plus 40 banĭ porto.)

Scrieri scolare.

Recompensele şi pedepsele în şcóla poporală, studiu pedagogic de *d. Darıu*, cu un adaus, 64 pag. format mare. preţul 60 banĭ, sĕ póte procura dela Tipografia A. Mureşianu, precum şi dela autor şi n di librarĭ.

Cântul în şcóla poporală de *Iuliu Pop*, invĕţător în Năsĕud. Teoriă, praxă şi cântărĭ. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Preţul 60 b. (cu posta 66 b.)

Manual catechetic pentru primii anĭ şcolasticĭ, ca îndreptar pentru catecheţĭ, învĕţătorĭ şi părinţĭ, prelucrat de *Basiliu Raţiu*, profesor la seminariul din Blaşiu. Preţul 80 b. (cu posta 90 b.)

Gramatica limbei române, pentru şcólele inferióre, prelucrată după sistemul fonetismului modern, de *Ioan Papiu.* Partea I. Etimologia. *Ediţiunea II.* Preţul 50 banĭ.

„Invĕţătură creştinéscă" séu *Catechismul mare* pentru tinerimea greco-cat. *Ediţiunea III.* (1898). Cu binecuvêntarea episcopului de odinioră al Gh-rlei, Ioan Alexi. Noua ediţiune a apărut cu îmbunĕtaţirĭ şi e tipărită cu ortografia cu semne. Conţine 284 pag., format 8⁰, e legată solid şi costă cor. 1.60 (cu posta cor. 1.80).

„Carte de cântece pentru tinerimea şcolară adunate şi aranjate de Ioan *Darıu*". A apărut numai acum şi conţine: hore, marcurĭ şcolastice şi eroice, elegii, imnurĭ, şântece religiose şi alte multe soiurĭ alese din cele mai frumose şi de cei maĭ vestiţĭ poeţĭ ai noştri. Costă 50 b. (plus 10 b. p.)

Legea de pensiune pentru invĕţătorii pop. din Ungaria. Preţul 44 banĭ (+ 5 b. porto.)

Oral general pentru şcóla română cu 6 clase şi cu un singur învĕţător de Georgiu Magyar. Preţul 80 b. (+ 10 b. p.)

Indreptar teoretic şi practic pentru **învĕţămêntul intuitiv** în folosul elevilor preparandialĭ, a învĕţatorilor şi a altor omenĭ de şcólă de V. Gr. *Borgovan* prof. de pedagogie. Ediţiunea III. Preţul 2 cor. 40 banĭ (+ 10 b. p.)

Scriptologia, séu modul de a învĕţa cetitul scriind. Indreptariu pentru învĕţatorĭ la tractarea Abecedarului de Basiliu *Peteri* prof. preparandial pens. Preţul cor. 2. (+ 10 b. p.)

Curs practic de limba maghiară pentru şcólele popor. rom. întocmit pe basa noului plan ministerial de invĕţ. de Ioan *Darıu* cu concursul mai multor barbaţi de şcólă. Partea I. pentru anul I-iu şi al II-lea de şcóla. Preţul 32 banĭ (+ 10 b. p.)

Aritmetică pentru şcólele poporale de F. E. Lurtz. Tradusă de un învĕţător după a 9 ediţie germână. Anul I şi II. de şcólă. Numerii 1—10, 10—20 şi 20—100. Preţul 40 b. plus 5 b. porto.

Geografia Ungariei şi elemente del geografia generală pentru şcólele poporale de Dr. Nicolau Pop, conrector, şi profesor asesor consistorial, revĕḑută şi îndreptată mai ales cu privire la date statistice de Nicolau Piţia. profesor la gim. rom. gr. or. din Braşov. Ediţiunea a şéptea (cu charta Ungariei) Preţul 50 b. plus 10 b. porto.

„Clipe de repaus" de *Sorcovă.* Un volum elegant, care póte ocupa loc pe masa orĭ-căruĭ salon. Preţul 2 coróne (Pentru România 2 Lei 50 banĭ) porto estra. Credem a fi de prisos a maĭ recomanda în special acéstă nouĕ apariţie literară. In acest volum găsim un limbagiŭ frumos românesc şi nişte povestirĭ scrise cu atâta spirit, încât cartea odată luată în mână, nu o mai poĭ pune jos, până nu ai cetit'o tótă. Se póte procura la Tipografia A. Mureşianu pe lângă trimiterea preţului indicat plus 20 banĭ porto.

„Carnetul Roşu", o *interesantă novelă nihilistă*, tradusă din germană de *Moşul*, O broşură de 104 paginĭ, format octav mic. Broşura oferă o lectură uşoră şi distractivă. — „*Moşul*" e cunoscut cetitorilor noştri din numĕrósele sale lucrărĭ publicate în foiţa ḑiarului nostru. Ppreţul cu posta 50 banĭ.

Cursul la bursa din Viena.
Din 13 Septemvrie n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	120.85
Renta de coróne ung. 4%	98.25
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	—.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	—.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	—.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	97.70
Bonurĭ rurale croate-slavone	98 —
Impr. ung. cu premii	205.50
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	163.—
Renta de argint austr.	101.15
Renta de hârtie austr.	101.—
Renta de aur austr.	121.45
Losurĭ din 1860.	152.15
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	16.02
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	732.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	691.50
Napoleondorĭ	19.06
Mărcĭ imperiale germane	117.—
London vista	239.60
Paris vista	95.10
Rente austr. 4% de coróne	100.30
Note italiene	94.85

Cursul pieţei Braşov.
Din 15 Septemvrie n. 1902.

Bancnot rom. Cump.		18.90	Vĕnd.	18.94
Argint român.	„	18.80	„	18.88
Napoleond'orĭ.	„	19.04	„	19.07
Galbenĭ	„	11.20	„	10.30
Ruble Rusescĭ	„	2.54	„	—.—
Mărcĭ germane	„	117.25	„	—.—
Lire turcescĭ	„	21.40	„	21.50
Scris fonc. Albina 5%		101.—	„	102.—

Bursa de Bucuresci
din 11 Sept. 1902.

Valorĭ	Dobândă	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Renta amortisabilă	5%	Apr.-Oct	99.¾
„ „ Impr. 1892	5 „	Ian.-Iul.	99.—
„ „ din 1898	5 „	„ „	99.—
„ „ 1894 int. 6 mil.	5 „	Apr.-Oct.	—.—
„ „ Impr. de 32½ mil.	4 „	Ian.-Iul.	86 ½
„ „ Impr. de 50 mil.	4 „	„ „	86.¾
„ „ Impr. de 274 m. 1890	4 „	„ „	87.½
„ „ Impr de 45 m. 1891	4 „	„ „	87.—
„ „ Im de 120 mil. 1894	4 „	„ „	87 —
„ „ Impr de 90 mil. 1896	4 „	„ „	88. —
Oblig. de Stat (Conv. rurale)	6 „	Mai-Nov.	88 —
„ Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	—.—
„ comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.-Iul.	—.—
„ „ „ din 1884	5 „	Mai-Nov	—.—
„ „ „ din 1888	5 „	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5 „	Mai-Nov.	—.—
Scrisurĭ fonciare rurale	5 „	Ian.-Iul.	98.⅝
Scris. fonciare rurale din 1890	4 „	„ „	87.¾
„ „ urbane Bucuresc	5 „	„ „	88.¼
„ „ „ Iaşi	5 „	„ „	81.½
Oblig. Soc. de basalt artificialĭ	6 „	„ „	— —
	v. N.		—.—
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v.	
Banca Nation. ult. div. 85.—	500	intr. v.	—.—
Banca agricolă	500	150 v.	2380
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	intr. v.	258.—
Naţionala de asig. ult. div. lei 43	200	„ „	1 4.—
Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30	250	„ „	398 —
Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	397.—
Soc. rom. de hârtie ult. — —	100	„ „	—.—
„Patria" Soc. de asig. ult. 4 lei	100	„ „	—.—
Soc. rom. de petrol I em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em u. d. 0	1000	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 l.	300	„ „	—.—
„Bistriţa" soc. p. f. hârtii 50 l.	1000	„ „	—.—
Sociat. p. constr de Tramaxs	200	„ „	—.—
20 francĭ aur	—	„ „	—.—
Fabricile Unite de gazóse.	12	„ „	—.—

Scompturi:

Banca naţ. a Rom.	5%	Paris	3%
Avansurĭ pe efecte	6 „	Petersburg	5%
Banca agricolă	9-10%	Berlin	—
Casa de depunerĭ	6%	Belgia	3—
Londra	3 —	Elveţia	3½
Viena.	3½		